

De schenker en de bakker

Periodethema: Jozef
Genesis 40

UITLEG VAN DE TEKST

Jozef brengt zijn dagen door in de gevangenis. Hoewel hij hier weer een leidinggevende functie gekregen heeft, zal het toch wel eentonig geweest zijn in die gevangenis. Totdat er op een dag twee nieuwe gevangenen worden binnengebracht. En niet de eerste de beste. Het zijn de overste van de schenkers en de overste van de bakkers van de Farao. Twee vertrouwenspersonen van de Farao. De één is belast met het toezicht op het voedsel van de Farao, de ander is belast met het toezicht op de dranken van de Farao. Waarschijnlijk is er een poging tot vergiftiging geweest en zitten deze mannen in voorarrest totdat duidelijk zal zijn wie de schuldige is. In vers 3 lezen we over 'de overste van de trawanten'. Dat is Potifar. Kennelijk stond deze gevangenis onder zijn speciale toezicht. En hij is het die persoonlijk Jozef aanstelt als degene die zorg moet gaan dragen voor deze nieuw binnengebrachte gevangenen (vers 4). Daarmee geeft hij aan dat hij, ondanks wat zijn vrouw over Jozef verteld heeft, toch nog vertrouwen in hem heeft.

Als de beide hooggeplaatste gevangenen enige tijd in de gevangenis hebben doorgebracht, krijgen beiden in dezelfde nacht een droom. Beiden beseffen ook dat de droom iets bijzonders betekent. Als Jozef de volgende morgen bij hen komt, ziet hij dat ze er nogal neerslachtig uitzien. Jozef vraagt hen naar de oorzaak van het feit dat ze zo in de war zijn. Allebei vertellen ze het: ze hebben gedroomd. Daarbij vinden ze het ook jammer dat ze niet aan het hof van de Farao zijn, want daar zijn de droomuitleggers. Aan dromen werd in die tijd namelijk veel waarde gehecht. Jozefs eerste reactie, als hij dit gehoord heeft, is: 'zijn de uitleggingen niet van God?' (vers 8) God geeft dromen. Hij weet

ook wat ze betekenen. Deze uitspraak geeft tegelijk iets weer van het leven van Jozef met de Heere. Net als bij de vrouw van Potifar spreekt Jozef zomaar over God. In een land waar de mensen God niet kennen, maar de afgoden vereren. Openlijk komt hij er zo voor uit in Wie hij gelooft en van Wie hij Zijn hulp verwacht. Dat blijkt ook als hij zegt: 'vertel ze mij toch.' Hij gelooft vast en zeker dat de Heere hem de uitleg van de dromen bekend zal maken. De schenker is de eerste die aan Jozef zijn droom vertelt (vers 9-11). Onmiddellijk daarop volgt ook de uitleg van de droom door Jozef. 'Binnen nog drie dagen zal Farao uw hoofd verheffen' (vers 13). Letterlijk betekent 'verheffen': verhogen. Dat is dubbelzinnig van betekenis. Straks wordt deze zelfde uitdrukking ook gezegd van de bakker, maar met een totaal tegenovergestelde betekenis. Hier betekent het dat de schenker in ere hersteld wordt. Over drie dagen zal hij vrij zijn en zijn werk weer mogen doen in het paleis van de koning. Meeten als Jozef dit zegt, voelt hij de pijn in zijn eigen hart. Hij mag de schenker eerherstel aanzeggen. Zelf moet hij achterblijven in de gevangenis en dat terwijl hij hier ook onschuldig zit. Hij klaagt de schenker zijn nood en vraagt of hij hem wil blijven gedenken. Hiermee vraagt hij aan de schenker of deze een goed woord voor hem wil doen bij de Farao. De bakker grijpt moed uit de positieve uitleg van de droom van de schenker en vertelt zijn droom ook (vers 16-17). Voor hem pakt het echter wel heel anders uit. De Farao zal ook zijn hoofd 'verheffen'. Nu echter in de tegenovergestelde betekenis als bij de schenker. Hij zal over drie dagen worden opgehangen en gedood en zo een prooi zijn voor de vogels. Drie dagen later, als Farao jarig is, doet hij wat Jozef bij de uitleg van de dromen

voorspeld had. Hij verleent de schenker gratie en de bakker hangt hij op (vers 21-22). En Jozef... Opnieuw wordt het geduld van Jozef door de Heere beproefd. Of de schenker het niet aangedurfd heeft om de Farao over Jozef te spreken. Of dat hij genietend van zijn vrijheid en positie niet wilde denken aan de gevangenis en daarmee ook niet aan Jozef. Hij vergat hem. Jozef moet het in de stilte weer leren om zijn hoop op God te stellen.

TER OVERWEGING

Hoewel het lijkt alsof het in dit hoofdstuk vooral gaat om de schenker en de bakker, blijkt door alles heen dat het in de eerste plaats gaat om de weg die de Heere gaat met Jozef. Alles wat hier gebeurt, staat ten dienste van Gods weg met Jozef. Achter de schermen is God aan het werk. Dat moet in onze vertelling ook centraal staan. Immers, ook nu blijkt dat de Heere voor Jozef zorgt. Hij krijgt in de gevangenis de nodige bewegingsvrijheid. Dat neemt niet weg dat Jozef ook duidelijk geleden heeft om zijn onschuldige opsluiting. Dat merken we niet aan de klachten die hij uit, want die horen we van hem niet. Wel kijken we Jozef in het hart als hij de schenker vraagt om toch bij diens bevrijding aan hem te denken en een goed woord voor hem te doen. Ook al mogen we in ons leven vertrouwen op de Heere, dan betekent dat niet dat we geen

gepaste middelen mogen gebruiken om ons recht te halen. De Heere Jezus Zelf vraagt als Hij ten onrechte in Zijn gezicht geslagen wordt: 'indien Ik kwalijk gesproken heb, betuig van het kwade; en indien wel, waarom slaat gij Mij?' (Joh. 18: 23) Ook Paulus, als hij ten onrechte geslagen wordt, zoekt zijn recht door te zeggen: 'God zal u slaan...' (Hand. 23: 3) Zal het echter niet altijd in de eerste plaats moeten gaan om de zaak en de Naam van de Heere? Dat betekent ook onrecht lijden. En geldt dat niet het allermeest van de Heere Jezus Zelf: 'Die, als Hij gescholden werd, niet wedschold, en als Hij leed, niet dreigde; maar gaf het over aan Dien, Die rechtvaardig oordeelt' (1 Petr. 2: 23). Uit het niet meer aan Jozef denken door de schenker leren we ook: als we ons vertrouwen op mensen stellen, komen we uiteindelijk toch beschaamd uit. Dat geldt echter niet als we ons vertrouwen leerden stellen op de Heere. Ook al lijkt het of Zijn weg via allerlei omwegen gaat. Voor Jozef geldt toch: 'Ik ben wel ellendig, maar de HEERE denkt aan mij.'

GEOLOFSLEER

Centraal in dit hoofdstuk staat de manier waarop de Heere de levens van mensen leidt. Dit laat zich verbinden met zondag 10 van de Heidelbergse Catechismus en artikel 13 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis.